

# Verbetering van de toegang tot de jeugdzorg: een studie naar het expliciteren van keuzes en monitoring van sturingsprocessen AWJ Noord-Brabant

## Uitdaging

Een belangrijk doel van de transformatie is om jeugdigen en hun ouders eerder de juiste hulp op maat te bieden en de inzet van (onnodige) specialistische hulp te verminderen. Door gemeenten verantwoordelijk te maken voor de jeugdhulp, kan het gebruik van specialistische hulp worden teruggedrongen, zo is de gedachte. Deze aanname is echter niet op basis van wetenschappelijke kennis onderbouwd.

In West-Brabant hebben gemeenten concrete doelen vastgesteld om deze ambitie te realiseren. De gemeenten willen zo bereiken dat meer gezinnen erin slagen om opvoed- en opgroei-drempels te nemen, liefst op eigen kracht. Dit vergt veel van de zogeheten generalistische professionals die in deze gemeenten werken. Zij moeten jeugdigen en hun ouders aanspreken op hun eigen kracht, hen indien nodig ondersteunen en specialistische hulp inschakelen als de geboden hulp onvoldoende is. Voor deze generalisten is dit een nieuwe taak en verantwoordelijkheid. Zowel in de praktijk als in de wetenschap liggen hier veel vragen. Waar ligt precies de grens tussen de hulp van de generalist, die vrij toegankelijk is, en die van de specialist, die niet vrij toegankelijk is? Hoe beslissen generalisten of zij al dan niet een specialist inschakelen? Hoe kunnen gemeenten het beste de toegang tot jeugdhulp organiseren, tegen welke kosten?

De Academische Werkplaats Jeugd Noord-Brabant zoekt op deze vragen een antwoord.

De resultaten moeten gemeenten in staat stellen de effectiviteit van de jeugdhulp te verbeteren.

## Doel en werkwijze

De academische werkplaats verzamelt kennis, die gemeenten in staat stelt om jeugdigen en hun ouders tijdig de juiste hulp te bieden. Dus geen specialistische hulp als dat niet nodig is, maar wél als dit wel nodig is. Concreet is hiertoe in vier West-Brabantse gemeenten (Breda, Oosterhout, Woensdrecht en Roosendaal) een onderzoek opgezet met twee doelstellingen:

- 1 Het ontwikkelen van een instrument dat generalistische professionals kunnen gebruiken bij hun afweging of zij een kind of gezin naar specialistische hulp zullen verwijzen. Hiertoe brengen onderzoekers in kaart hoe deze generalisten beslissen over het (eventueel) inschakelen van een specialist. Welke argumenten spelen hierbij een rol, hoe hakt de generalist knopen door en wie zijn hierbij betrokken?
- 2 Het ontwikkelen van kennis over de (eventuele) samenhang tussen de organisatie van zorg in gemeenten en het inschakelen van specialisten.

West-Brabantse gemeenten maken al gebruik van de zogeheten Transformatiemonitor Jeugd om te beoordelen of zij hun doelen in het kader van de transformatie realiseren. Als onderdeel hiervan houden zij bij hoeveel kinderen en

gezinnen in de periode 2016–2018 naar de specialistische hulp verwezen worden. Op basis van deze cijfers gaan onderzoekers na of gemeenten hierin verschillen en zo ja, hoe deze verschillen verklaard kunnen worden. In hoeverre komt dit door de wijze waarop de toegang tot zorg per gemeente georganiseerd is? Heeft Breda bijvoorbeeld andere werkprocessen dan Oosterhout, Woensdrecht of Roosendaal? En hoe zit het met de taakverdeling tussen professionals, en de onderlinge afstemming tussen de jeugdhulporganisaties?

### Opbrengsten

Dit project levert een instrument op dat professionals ondersteunt bij hun beslissing of zij een kind wel of niet doorverwijzen naar een specialist. Dit instrument kan ook in opleidingen worden gebruikt om toekomstige professionals in deze taak te scholen.

Voor de gemeenten levert het project kennis op over (het functioneren van) de toegang tot zorg voor kinderen en hun ouders. Deze kennis is belangrijk omdat zij hun inwoners passende zorg willen bieden, maar ook omdat zij willen weten welke financiële risico's zij lopen. Naarmate er meer kinderen en gezinnen van specialistische hulp gebruik maken, wordt de jeugdhulp immers duurder. Omdat de betrokken gemeenten in omvang van elkaar verschillen en elk voor een andere inrichting van hun jeugdhulp hebben gekozen, ontstaat er inzicht in de effectiviteit van de wijze waarop de toegang tot zorg georganiseerd is. Deze kennis is ook voor andere gemeenten relevant.

### Samenwerkingspartners

Het project wordt uitgevoerd binnen de Academische Werkplaats Jeugd Noord-Brabant, waarbinnen ruim 20 organisaties samenwerken. Het centrale thema van deze werkplaats is het versterken van de eigen kracht van jeugd en gezin en de kracht van hun sociale omgeving, met oog voor het perspectief van de jeugd, de hulpverleners en de context van het professioneel handelen. Specifiek voor dit project werken de volgende organisaties samen: Lectoraat Jeugd, Gezin & Samenleving van Avans Hogeschool, de GGD West-Brabant, GGZ Eindhoven, LOC zeggenschap in zorg, de gemeenten Roosendaal, Breda, Oosterhout en Woensdrecht en Tranzo, Tilburg University.

### Meer informatie

Coördinator: Dr. J.J.P. Mathijssen, Tilburg University, [j.j.p.mathijssen@tilburguniversity.edu](mailto:j.j.p.mathijssen@tilburguniversity.edu), 013 466 33 01, [www.tilburguniversity.edu/nl/onderzoek/institutenenresearchgroepen/tranzo/academischewerkplaatsen/jeugd/](http://www.tilburguniversity.edu/nl/onderzoek/institutenenresearchgroepen/tranzo/academischewerkplaatsen/jeugd/)

Dit project van de AWJ Noord-Brabant wordt gefinancierd door ZonMw, programma Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd.